

MACULA (VI.)

Regény

BRASNYÓ ISTVÁN

Most Havasi Gyopár fejéhez ütődött a fejem, ő meg kerekre nyitott és elszürkült szemmel nézett rám, bizonyára a meglepetéstől, akár csak a szomszéd asztalkánál a kolléga, ez a két dolog most valahogy egy lett, mintha érzelmi változáson esett volna át a minősége, csak hogy miféle minősége volt ennek a látszaton kívül, továbbá hogy ekként mutattam ki függetlenségemet, hogy nem olyan kapcsolatban állok velük, ahogyan ők képzelik vagy szeretnék, teljesen mindegy, milyen indulattal, mert nagyjából ugyanoda lyukad ki mindkettő, ahol a természetem már nem fogja elviselni.

— In medias res! — vettem mély lélegzetet, akár egy szónok, mintha előadásomban ki szándékoznék térni a fölmerült helyzet megmagyarázására, hogy ez, amibe megint keveredtem, tulajdonképpen téves értelmezésen alapul, pedig helyesebben teszem, ha itt, a traktoron, élek az alkalommal, és Havasi Gyopár nyakába pattanok, és hurcoltatom vele magamat, mintha jární sem tudnék, a nyakában ülve élem meg a vadászatot, akár valami magaslesen, hagynám, hogy bandukoljon velem a szálas gyomtól benőtt terepen, s kísérjen bennünket a társak csodálata, miközben én markolászom és tépdesem két terebélyes fülét, mely akár a kirántott hússzelet, és mint valami koncert- vagy vadászmester dirigálom onnan főntről a sápadt hadmozdulatokat, kieresztve éles hangozat, egyhuzamban kellemetlenül sipítózva, mintha váltott gyerek lennék, akinek végül is sikerült némileg fölcseperednie, úgy eluralkodnék a levegőn meg ezen az általunk vontatott úrron, amelyről nem tudni, hogy anyag-e még, már, vagy ugyanúgy kétségbevonható, mint minden egyéb, vagy mi egyéb létezik rajta kívül, onnan nézve, ahol én vagyok — vagyok-e ennyire egyértelműen, miként mondani szeretném; vagy csupán hozzátenni valamit, ami azonos azzal, hogy elvenni belőle, kisajátítani? Amiben biztos vagyok, az nem sokkal több annál a megállapításomnál, hogy hosszú, kíméletlenül hosszú, de hogy milyen irányba tart

ez az egyetlen kiterjedése, arra már nem tudok válaszolni, valaki más hordozhatja magában erre a választ, akivel én még nem jöttem tisztába, találkoztam-e vele egyáltalán? — illetve hiába töltöttem el oly sok szagotot időt a különböző asztalkáknál, mintha szakadatlanul a tulajdon köntösömet szagattam volna meg, vagyis az biztos, hogy alaposan elnyűttem.

Ilyen ez a mi haladásunk most, amely sokkalta inkább tűnik vesztég-lésnek vagy parkolásnak a kényelmes éjszakában, semmint mozgó gép és működő tömeg irányításának, valahogy úgy áll, mint amikor olyan emberrel álltam szemközt, aki fogalmazványt írt a tulajdon fejről, hogy mi minden történik és játszódik le benne, és ebből aztán én semmit sem láttam, csak néztem rá fölfelé, képtelenül arra, hogy átéljem az ő képzeletét meg érzéseit, ahhoz vagy fel kellett volna boncolnom, vagy meg kellett volna ismernem, vagy mindkét eljárást végre kellett volna hajtanom rajta — a gondolat bizarrságától valamelyest mentesített az, hogy végeredményben mégiscsak ő kezdte, ő volt a kíváncsiskodó, aki nem elégedett meg azzal, hogy úgy van, ahogy van, ő számított ebből hasznot húzni, engem meg legföljebb az ő haszna érdekelt, hogy mekkora is lehet, meg végtére röntgenkészülékkel le is fényképeztehetné volna a fejét, ha nem riasztja a tulajdon koponyájának a látványa — bárki bármit is mond, eléggé visszataszítóak tudnak lenni az okoskodó emberek, ha valaki képtelen idejekorán megszabadulni téveszméiktől, amivel elterelik a figyelmet a lényeg zajlásáról, ami nélkülük is, sőt kifejezetten nélkülük megy végbe — szóval, ez most is csak egyszerűen ment, történt, hatott, akár egy rögeszme — miért kellene, hogy mindennek eleve meghatározott célja legyen? Hiszen akkor előbb-utóbb véget is ér... Pedig úgysí agrólszakadt illúziókból rakjuk össze...

És e fejfenntartó lépdelt a bíbor szőnyegen, ahová én illetem volna, emlékszem, még abból a hajnalból, amikor PÉPÉ grappája megnyomta a fejemet, és mintha transzparenst vittem volna, egy nagy fehér felirattal a hasamon száguldottam, amelyet visszafelé és fordítva sehogy sem tudtam elolvasni, csak lógattam a fejemet a mellemre, mintha függeszknék valahol a nyakamnál vagy a nyakam bőrénél fogva, ekként lógatva helyeznének át valahonnan valahová, akár valami kisemmizett szobrot, innen is jöhetett a ló, a lovak, a ménés képzete, elképzelése, hogy talán majd most, Havasi Gyopár nyakában ülve, végre nekilendíthetem őket, miután az én nyakam fölszabadult, és nem kényszerülök bármiféle fogódzó után kapkodni, kapálózni a levegőben, amit, ha sikerül kifejtennem némi ingamozgást, talán elérhetek, amikor itt van nekem Havasi Gyopár két füle, kimondottan a kezem ügyében, mint valami ritka szervem, amit ily bizalmasan láthatok, akár a saját colstokomat, és még csak nem is kell hozzá kigombolkoznom, némi teret biztosítanom.

Azonban mégis megtántorodna bennem a lélek, ha szemközti irányból látnám a lovakat lobogó sörénnyel benyargalni a fényszóróktól be-

világított területre, s ahogy közelre érve szétvetett mellső lábbal és leszegett nyakkal megtorpanának, a fénytől elvakított szemük pedig lidérclángként csillanna meg — teljesen összezavarodnék, kapkodnám a kormánykereket a fénymosta, gőzölgő hátak fölött, nekifeszülve ennek az elenyésző távolságnak, lassú menetben közelítve a falához, érve el a lovak két lábra emelkedésének határát, hogy megvasalt patáikkal kezdjék csapdosni a motorház födelét. Kialudna itt váratlanul a fényesség, és ismét ott lógnék a grabancomba akasztott kampón, tehetetlenül várva valami végkifejletet, hogy odavetnek a csattogó, rozsdás gépek elé, s azok hengerítenek majd orrukkal tovább a földön, de azért óvatosan, hogy szét ne kenjenek, hogy eltartsak még egy darabig, mintha határozottan a majdani fölhasználásomat vennék fontolóra, hogy hová is illenék be legjobban, célszerűségük értelme szerint. Nem ezt kellene-e legelőbb leküzdenem magamban, ezt a vacogást meg cinkeztet igt a számban, mintha itt lenne csak utolsó menedéke, a hátrahúzott és megdermedt nyelvemen, az összezárt ajkaim mögött, amelyeket egy fájdalmas ingerre bármikor kinyithatok, mintha Szörvendellel találnám szembe magamat, és hirtelen eszembe jutna létre sem jött jegyességem, amit Sinkutyával igyekeztek összehozni a szálláson a rengeteg alvó feje fölött vagy háta mögött, mindenesetre az ő megkerülésükkel, csupán a lámpa cilinderét vonva be tárgyalásaikba, amely sárgás fényt kent az arcukra, akár valami Heródeseknek, akik az ujjukon népszámlálást végeznek.

— Az én gonosz eszem! Az én gonosz eszem! — hogyan is állhattam volna meg e nélkül a fölkiáltás nélkül, mert mintha kezdett volna cserbenhagyni. — Sima, híg lé ez az egész, amin itt átfutunk, vagy csak egy nagy testből emelnek ki, mint még eleven és vonagló szervet, amely még ráng egy ideig a számára idegen környezetben, és ezt semmiképp sem lehet kétségek nélkül születésnek nevezni, habár a körülményekhez képest adva van ilyen jellegzetesség is, de ahogy elnézem magamat a sötétről visszaverődő és az arcomat átítató világosságban a traktorfülke szélvédőjének elmosódóan tükröző felszínén, mintha vízbe estem volna, és odakinn is erős lehet a párásság, a lecsapódó nyirkosság végigcsorog tükörképeimen, a fagyos nedvesség olyan mértékű lehet a levegőben, hogy a vasajtók is megvetemednének tőle, nem a fülke nyitott és himbálózó ajtószárnyai, amelyek bizonyára gazdtalanul nyikoroghatnak mögöttünk, mintha elnéptelenedett volna velünk a fülke, és én még innen várom a szabadulást, a valótlanságból!

Máskor megérkeztünk a majorba október végén, száraz lábbal ugráltunk le a kocsiról, de mintha csak gyalog jöttünk volna, mert az udvaron keresztül egészen összesároztuk magunkat, mintha itt terelték volna végig a csordát az éjszakai eső után, és alighanem még most is szemerkélt kissé az eső, de a tornácra már vártak bennünket, akár egy regényben, majd hosszú áradozás következett arról, hogy hogy utaztak, hogy

vannak azok, akik nem jöttek velünk és mi újság itt meg ott — mi, köszönjük, jól, semmi, és átadunk egy gépirással megcímezett levelet, postán érkezett, nem tudni, honnan, a pecsét elmosódott, a föladó neve Károly, a vezetékneve azonos a miénkkel, és a majorban is velünk azonos vezetéknevűek élnek, mi ugyanazok vagyunk, és Károly is ugyanaz, habár nem tudjuk kicsoda.

— Miklós! — kiáltja egy magas szárú fűzős cipőt viselő asszonyság, fekete szőrmét imitáló bundában vagy háziköntösben, és tipeg felém széttárt karokkal, minden bizonnyal azért, hogy kétfelől megcsókodossa orcámat, már csücsöríti is ajkát, orra alatt a ritkás bajusszal, amely hűvös lehet, mert pára csapódott rá, én pedig fölvetem a fejemet, és hátrálok egy lépést megcsikorduló talpú csizmámban — azonos lehetek valakivel, fut át rajtam, és hirtelen nem tudok mit kezdeni ezzel a ténynyel, még nem gondolkoztam azon, mit kezdenék magammal ilyen esetben, előnyös-e ez a számomra vagy éppen hátrányos, bár úgy vélem, hogy a velem való hajszálnyi azonosság mindenki más számára eléggé hátrányos lehet, nekem csupán az önérzetemet sérti —, majd rászánom magam, és én is széttárom karomat, előredőlök feszességemből, és hagyom magam szaglászni és nyalatni, talán senki sem figyelt föl megdöbbenésemre.

— Csak a régiek emlékezhetnek rám — jelentem ki, és a garatom tájkán megérezem, hogy kicsikét raccsolok, mint mindig, ha valamenynyire is zavarban vagyok, mintha valaki más levegő után kapkodna bennem, és azzal kellene viaskodnom, Miklóssal vagy mit tudom én, kívül, ha én épp kilélegzek, ő mindenképpen belélegezne, vagy netán kiáltani szeretne, épp jókor, mert én tartom a pofámat.

— Hogyhogy a régiek! — ragadja meg kezemet ez az idős nő, és vonszol maga után a tornác kövén, ahogyan táncra invitálna, de nem tiltakozik bennem ellene sem, a lélegzésem lassanként rendbe jön, talán csak éjszaka fogok majd horkolni, hogy a velem egy helyiségben tartózkodók kénytelenek lesznek valakit előszólítani, hogy fordítson át a másik oldalamra, mert félnek hozzám nyúlni, hiszen elképzelni sem tudják, mi lel. — Kicsoda itt a régi? Az öregisten a régi! — kurjantja, és vonszol befelé a kétszárnyú ajtón, magam sem értem már, miért.

És akkor hirtelen megtorpanunk, ő diadalmasan körbemutat, én pedig, mintha megvilágosodna bennem valami, mintha fehérrel öntenék le mindazt, ami sohasem volt fehér, és e sugárzástól magam is meghökkenve így válaszolok:

— Erre még emlékszem.

Honnan, vagyis mióta, ezt a rejtélyt igyekszem föloldani, ha egyáltalán érdemes volna most feszegetni, de nemigen van rá idő, azaz mi-féle idő, ez múlt idő, olyan, akár a folyó víz, ennek van valami távol-sága, hát ez az a hosszú, amit én érzek a traktort vezetve, ami nem fér bele Havasi Gyopár hatalmas fejébe, még spirál formájában sem, mert

kirúgja magát, ez nem folyamat, kérném szépen, ez tartam, illeszténém össze öt, legyenek alakban szétartott ujjam hegyét a levegőben, mert az a mély lélegzet még mind a tüdőmben van a szónoki szuflámból, még mit sem pazaroltam el belőle, és félok, hogy az idő szaladásán kissé aporodottá válik, akár egy mélyből fölmerülő tengeri szörny kilégzése, ontva mérgező páráját, ami megperzseli és göndörre rántja össze a hajszálakat.

És frissen féltalpalt cipőmben ismét meginogva ugyanazon a tornáccon, egészen más napszakban, most jóval éjfél után, és szinte kapatosan a friss levegőtől — hogy mennyire megváltozott itt minden! Nem az emlékezetem, a valóság hagy engem cserben, még visszagondolnom is rá, ha egyszer akadozik az ilyesmi, az egyik valóság kiüti nyergéből a másikat, átfesti az egykor falra hullott vetületét valami sárgával fölengedett sötétkézzel, kékesszürkével, és talán csak ezt a szennyes réteget kellene lehántani ahhoz, hogy legalább árnyékában megmutatkozzék az egykori távlat, az a lyukas perspektíva, amelybe megnyugodva léphettem be egykor.

— Jelen időnk tévesen alakul — vetem föl, csak úgy hiábavalóan, légből kapott ötletként, minden igénye nélkül a korrekciónak, mert nincs olyan elképzelésem, amely a helyesbítésére irányulna, beérem azzal, ami ebben a pillanatban van, mintha patkányfogó lyukába dugnám a fejemet, arra számítva, hogy úgysem engemet csíp el itt az acélhurok, más lesz az, más is volt mindig.

A helyszínváltozást nem úgy tekintem, mint érthetlent, pedig, ha rendes eszem volna, fölmerülhetne bennem egy s más, ez az átcsoportosulás például, a kiürülés, az elnéptelenedés vagy akármi, gondolom, az az időszak, ami a postaküldemény átadásától errefelé telt el, valószínűleg a boríték papírjának szakadása mentén — ez Károly levele volt Szabadkáról, Kalocsáról vagy Budapestről, vagy mit tudom én, honnan, a postabélyeg egy nem tudom, milyen névértékű sorozatból volt, talán az a felirat állt rajta, hogy Ágyús vitéz, és piros vagy kék színben nyomtatták (az ellentét a színeket illetően most kissé zavarba hoz, bár mondhatnék nyugodtan pirosat is meg kéket is, ki sem emlékezhet már arra, de a legkevésbé az a lényeges, hogy mit állítok, sokkalta fontosabb lenne az, hogy tényleg milyen volt), azonban azt, hogy miről esett szó az általunk kézbesített levélben, nem hallhattam, mert a koros nő ekkorra már beráncigált a magas ajtónyílás kinyitott félszárnyán egy sötétebb levegőbe, amely bizonyára még az ő korából maradt fenn, pontosabban egyidős lehetett vele, ez áradt itt meg tört elő, szivárgott a résekből és perdült meg a hornyolásokban: kellemes volt-e? — ezt kérdezhetném utólag, mintha most vártam volna rá, de elmaradt, nyersebb és durvább lett minden, vagyis a tisztára üres tér nem ugyanazt a hatást keltette, hiszen villanyvillágítás volt benne, a még *akkor* átlósan kifestett mennyezet ábrái közül, pontosan a mértani középpontjából összesodort,

kék szigetelésű huzal lógott, s ennek a végén függött kissé görbén a körte barna bakelit foglalata, s ahhoz, hogy valaki kiegyenesítse az elgörbült huzalt, székre kellett volna állnia, de itt egyetlen szék sem volt, csak ágyak mindenütt, olyan beállításban, ahogy a gazdájuk a legmegfelelőbbnek találta, s rajtuk gyűrött, szürke, kék sávós katonapokrócok, és a falba vert szögekre aggarva a fölösleges meg tartalék holmi, ellátmány meg minden egyéb, ami szögön lóghatott, mint olyan korban, amikor egy szög megszerzése is gondot okoz, vagy a kerítésből kell kihúzni, ha abban még akad valami rozsdás fejű.

— És hogy szétfutottak innen a népek, ebből az árvaházi megvilágításból — jegyezhetnék-e meg ilyesvalamit? —, helyes volna, ha nagy lendülettel átkutatnánk a holmijukat, amíg távol vannak: vajon minélhetnek ezek?

— Parány! — kiált rám Havasi Gyopár —, ne merj hozzányúlni! — és két szeme máris akár a kékes árnyalatú porceláncsésze fenéke, amelynek meghatározhatatlan színű pecséttel nyomták a közepébe a koronás védjegyet, s ebből az íriszből les ki valami kis lyukon, talán O betű közepén a szembogara.

— Csupán arra volnék kíváncsi — mondtam, de nem mozdultam — mijük van, mivel táplálkoznak, hogy helyes képet alkothassak magamnak az életmódjukról.

— Amit a feleségük csomagol, ha van nekik — mélyült bele az általam serkentett vitába —, ha meg nincs, akkor sok mindent képesek elfogyasztani.

— Feleség! — kiáltottam föl lelkendezve —, hogy erről mi eszembe nem jutna nekem! A lábuk! Nos, az hihetetlenül kápráztató lehet. Ha megállnak szemben a nappal, és áttűznek közötté a sugarak, a ruhájuk kelméjén keresztül látni!

— Hát még: ha széjjelteszik, te, Parány! — és röhögött, anélkül, hogy tudnám, házas-e vagy sem.

— Nem érdekel engemet a széjjeltétel — vágtam vissza —, nemigen érzem én magamat alkalmasnak a szaporításra, se bújtatással, se más-képp. Egyszer hoztam csak szóba a jegyességet, és azt sem tudom, hogyan úsztam meg, és afelől is bizonytalan vagyok, hogy vőlegénynek tekinthetem-e magamat...

— Nagyon sötét lehetett ott — csóválta a fejét, de láttam, hogy ezzel palástolja érdeklődését, és betekintést szeretne nyerni nemi életembe.

„Akárcsak a fejedben” — gondoltam, de abban nem voltam biztos, hogy a sötét és kormos fazék örvénye is benne kereng-e, mivel a járása eléggé magabiztosnak tűnt.

— Nem emlékszem — igyekeztem legyűrni magamban a föltámadó kavargást —, és arra sem igen, hogy miként kerültem el arról a helyről. Mintha más szintben esett volna...

— Ez a te színtezésed! De a vékonyát, azt biztosan megcsípted azért. Úgy szokták azt a vőlegények.

— Nem is tudom, mi lehet az „vékonya”. Meg azt sem, hogy hol kellene keresnem...

— Akkor biztosan nem a vastaga volt, nekem elhiheted! Meg arra csak emlékeznél! — és nézett rám ravaszul ez az ábrándos lélek, elkalandozó tekintettel, mint aki a számára valóban megfoghatatlan dologról szól.

— Én tulajdonképpen nem is láttam őt — tettem kísérletet, hogy bővebben kifejtsem neki élményemet. — És a beszédből sem valami sokat értettem. De célzás azért történt...

— Nagy balek lehetsz te, Parány! — sóhajtott szinte bánkódva a sorsom fölött, amelyben én oly otthonosan éreztem magamat, aligha láthattam hiányt valamiben is.

— Nekem csak azért lett volna erre szükségem, hogy valaki várjon rám valahol, gondolatban mintegy szublimáljon, én pedig ennél fogva tudjak tájékozódni, vagy inkább eligazodni... Nehéz lenne ezt most fölmondanom.

Az ablakokon túl pergett az éjszaka maradéka, miként a nyirkos homok, majd a nyirkos só, végül megindult benne valami kristályosodás, lassan ellepte a helyhez képest túlságosan is nagyra méretezett ablaktáblákat, mintha beindult volna egy kinti gépezet, és az erősebb fényt szolgáltatott egyszerre a benti csupasz villanykörteknél, pedig amaz volt a sápadtabbik, de mindinkább elhatalmasodva nyelte magába az égő fényt, amíg szinte az egészet ki nem vakította, és rá nem ébresztett arra, hogy már jó ideje erősen didergek, de képtelen vagyok a szublimálódott lényemet valami hideg tömbre lecsapatni.

Ebben az előlem kitért vagy nyugalmi állapotából kilengett valóságban, ahonnan valószínűleg eredek, mert képtelen, hogy esetleg a szoba sarkában álló rádiókészülék mögül bújtam volna elő, vagy már Károly levelét megelőzően is itt lappangtam volna, hogy ez a hely már mindenképpen az utam vége lenne, csupán tettem még egy kirándulást, mielőtt behúzódnék a varázsszem zöld fényébe, s azontúl csak a készüléket recsegtetné a hangom, eufóriás szóáradatok törnének föl belőlem, talán a vezetékek szikrázó végének nyalogatásától, nevezetesen az oxidálódott anyagok hatására, hogy rozsdává oxidálna bennem előbb-utóbb a vér is — légmentes és száraz térben konzerválnódnék, mintha formalinból figyelnék kifelé, kissé gunyoros mosollyal, ami végleg megállapodott a szám sarkában, és teljesen mindegy volna, hogy fejjel lefelé vagy fejjel fölfelé vagyok-e: ez csupán látószög kérdése lenne, de mindenesetre lebegnék, akár valami elévült emlékkép, amely még túléli ezt a vadászatot.

Pirkadattájt mégsem Havasi Gyopár nyakában ülve kelek útra, hanem csak gyalogosan, a többi után, kullogok a sarkukban — most

félretették éjszakai indulataikat, most más történés van kibontakozóban, s ezt várva tekintenek szét a vidék fölött, a tulajdonosa sem tehetné tőlük önteltebben, csak az a kár, hogy kevés a kalapok mellett a színes toll, és ruházatuk is igen gyűrött meg viseltes; nem tudni, hanyadik vadászatuk is lehet, nekem így mindenesetre az első, és nem is szeretnék többön jelen lenni, mivel ebben sem veszek részt. Inkább egy vadászejeleneten szeretném a kürtöt hallgatni, nem is tekintve a képről a helyiség homályába, hanem egyszerűen értelmetlenül maradni, ha nem is megközelíthetetlenek, de mindenesetre zárkózottak, szinte elmosódó és összegömbölyödő foltnak, mintha a festő elhibázta volna alakomat, vagyis a félhomály pejemén megfoghatatlan lenne, nem is lát szana különben, csupán erős fény alatt, ekkor lehetne ezt-azt megsejteni gönceim reddőiből, meg hogy piszkos kezemmel eltakarom arcom, talán fülem fogom be a kürtszó hallatán.

De volt is itt ezeknek kürtjük, nem volt ezeknek semmijük, csak én voltam nekik, semmi más — és fontolgathattam-e olyasmit, hogy bevetem magamat majd a puskatűzbe, hogy elrontsam vadászatukat, elejét vegyem eltervezett kalandjuknak? Nekem jobban megfelelt volna, ha élővad-vadászatot rendeznek, határnyira húzzák szét csatárláncukat, és még újabb vadászokat várnak be, és karéjuk befogja az egész járást, és a kifeszített hálójuknak kergetnek neki minden élő állatot, amely még nem húzódott el telelni (bár bizonyára nekem is ezt kellett volna tennem), és a háló lyukán némelyiknek csak a feje férne át, s ahogy küszködnének vele, mozdulataikkal az üzekvést utánoznák, mintha e kilátástalanságból át szeretnék menteni magukból valamit a hálón túlra, ami majd azután hozzájuk hasonlatossá fejlődik ki, vagy legalább sodródik még egy ideig a letarolt földeken, ahogy fokozatosan mind fölszívódnának a levegőbe.

Vagy mind a vadászok szívódtak föl, mert déltájra a csoport egészen megcsappant, voltak, akik berúgtak, és ezek, amikor elunták a támolygást, elmaradoztak, és itt-ott leheveredtek az árkok partjára, amelyet a ködön átsejlő nap árnyalatnyival jobban megvilágított, pihenni talán, még jókor: a szájuk körül olyan volt a levegő, akár az alkoholba mártott vatta, édesen szaglott, ezt érezhette meg, a vadászatok e jellegzetes szagát az apróvad, s messze futott már, mi pedig meneteltünk az idő állásának dermedtségében, a felszálló, majd lecsapó ködpázmákban — ez volt itt az egyetlen kiterjedtebb mozdalom, de mintha bedugultak volna tőle a puskacsövek, súlyát veszttette volna a hatos sörét.

Most valóban a legszívesebben összekucorodtam volna, miként valahol a kép kialakulásának kezdetén, embrionális állapotba vagy vissza a tojásba — voltaképpen sohasem sikerült megtudnom, hogy Mácsás tojó-e avagy hím madár, tehát pöttyös vagy fehér tojásának eszményét sem hozhattam magammal, vagy áttetsző héjú kígyótojásáét — mindenesetre a csatárlánc szemközti oldalára, haladási irányába, hogy onnan

szökjek fel, nagy ugrásokkal, de nem elfelé, hanem szembe, majd ha elérkezettnek látom az időpontot, s tegyem próbára lyukas markú szerencsémét, ami természetesen csak elképzelés lehetett, kibúvó a helyzetemből; mondjuk, egy barom álma.

Mindvégig ott csörtettem Havasi Gyopár sarkában, ügyet sem vetve a többiekre, csupán az előttem ollózó két oszloplábat figyeltem, nehogy elkeveredjek, s ezzel ismételten bajt hozzak magamra, hajszának tegyem ki magamat, habár most minden áttekinthetőbb lett volna a részemről, mert jobban kiláttam volna a torzсок közül, és lapultomban teljesebb betekintésem nyílik újabb elfogatásom mozzanataiba. Am akiben egy másik história él, egy túlóldali, minek bonyolítaná még itteni tartózkodását is, ha a szíve sokkalta inkább amoda húzza — ezzel csillapítottam magamat, és követtem egy idegen szállásra Havasi Gyopárt, zokszó nélkül, tapogatózás és puhatolózás nélkül, majd amikor előjöttek a természetes kutyák, akár valami meredélyen, futottam föl a hátán, s ott kapaszkodtam, púpként csüngve rajta, miközben ő váltig átkozott, pedig a lelke mélyéig puha volt, lágy kedélyű, a szíve vaj, ő maga pedig lötyögött, akár a teli köpülő, és csak ment keresztül az udvaron, oly egyenletes léptekkel, akárha *gyerekkocsit tolna maga előtt*.

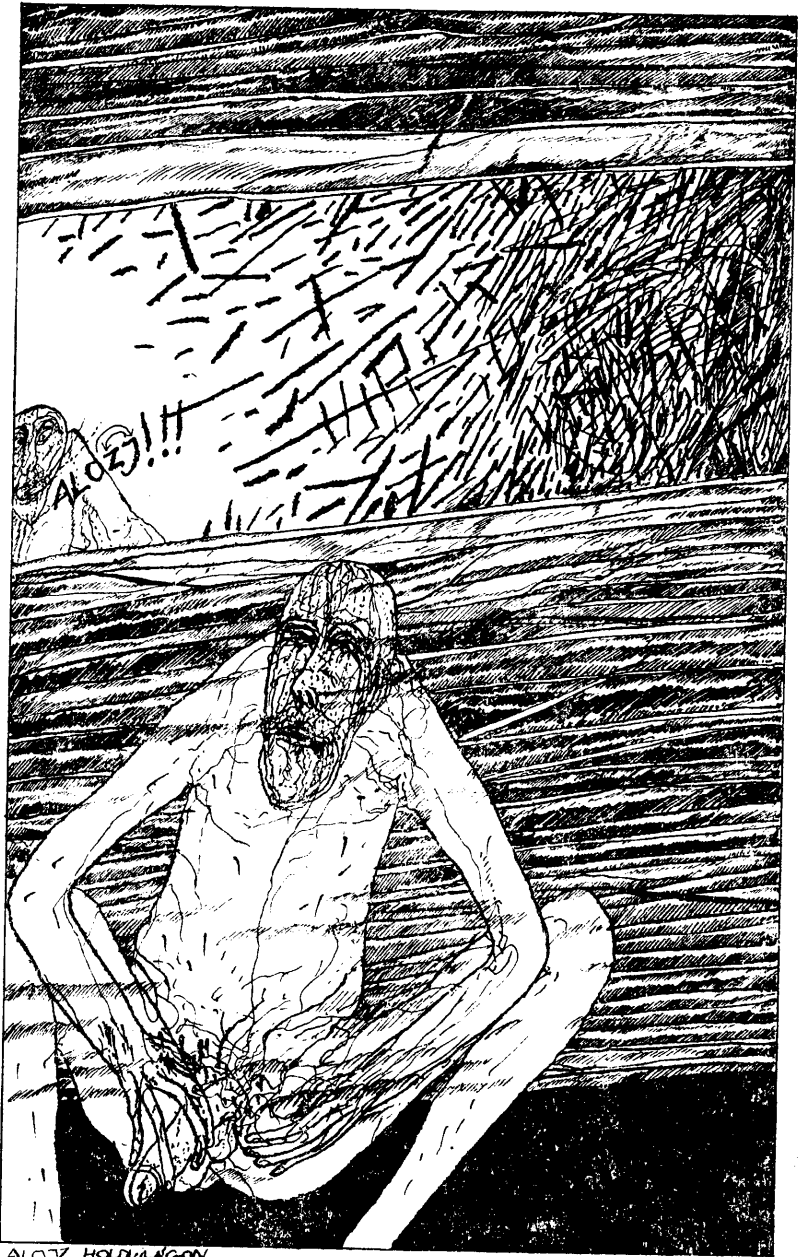
Odabenn a sötét házban szólanul, még mielőtt a jelenlevőket szemügyre vehettük volna, fehér tányért tettek elénk, és hatalmas merőkanállal sűrű levest mertek bele, mintegy a pokol füstölgő kondérijából, és miután szemünk megszokta a félhomályt, figyeltünk föl a jelenlevők hallgatóságának okára, ugyanis valamennyien imádkoztak, és én csak néztem ezt a vad, elszánt és keresztény áhítatot, és Havasi Gyopár szemét forgatva be is kapcsolódott e mormolódás közepébe, folyamába, és tenyerét az összezárt öklére feszítve igencsak bűnbánó pofát vágott, levéve most végre kopasz fejről a terjedelmes sapkát; én azonban nem tudtam mit kezdeni a magam kezével, meg különben is nemsokára széles karlendítésekkel valamennyien keresztet vetettek magukra, és ültükben is szinte lökdösődve estek neki a pokolsűrű levestüknek, teliseddel-teli apró kockákra vagdalt növényi takarmánnyal.

De vajon toltam-e én magas gyerekkocsit — — — — —

Orromon sötét szemüveggel — — — — —

Parki sétányon? — — — — —

Futva iramodtam-e az út cserjéssel eltakart kanyara mögé, miután helyzetem súlyosra fordult, mert egyeseknek úgy tűnt, hogy épp bennem ismertek föl valakit, akit nem biztos, hogy bennem kellett volna fölismerniük, de én ettől függetlenül oly sebesen szaladtam, hogyha a parázs égő cigarettából a szakállamba esik, a légellenállás bizonyára tüzet kavart benne, valahogy akként, mintha taplóra fújna, a koci küllői pedig zizegtek e fájdalmas gyorsaságtól — ki látott már olyan embert, aki gyerekkocsival menekül az esztelen gyanúsítás elől, miközben egy hórihorgas, dohányillattal kikölnizett ember kinyújtott kézzel

ALOZ, HOLDVILAGON

mutat utána, hosszú uja szintén a dohánytól sárga, öltönye azonban galamszürke, sötét csíkozással, s ahogy szűk száját kinyitja, látni, hogy egészen fogatlan, és az erőfeszítéstől nyálcsík fúvódik ki ajkáról a levegőbe, olyan, akár az őszi pókfonál, pedig rekkenő a hőség, és a rózsaligetek illatoznak.

Am ki érezhetné ilyenkor rózsaligetek illatát, inkább árnyékba vágyik, kifújni magát és verejtékét letörölni, és irányítja a kocsit huppánokon át — — — —

Komoly és elegáns ember.

Gyermeke van, akivel menekül.

— Valakit el akart tenni láb alól, úgy látszik — ez róla a tartózkodó megállapítás, de a gyerekkocsi elől mindenki kitér, és csodálkozva fordulnak utána, akaratlanul is fedezve a hátát.

Micsoda vágta, micsoda vágta.

Aprózódó, tipegőre váló lépések a hirtelen fordulónál. Csak a tömeg közepébe! Mintha rettegne a néptelen helyektől.

Nem igaz, hogy fegyvere van. — — — —

És én eszem ezt az ókori eledelt, fordul ki a számból, mint aki épp most hagyott föl a futással, ütemesen fújkalok a gőzére, hűljön!

Mintha égett bőrre fújnék, orromban érzem a megperzselt szőrszálakat, és hogy el ne csöppenjen, nagyokat szippantok a hegyvidéki kömény meg a tengeri babér illatából, két ellentétes vidékről, és ettől megindultan nem is csoda, hogy levesem fogytán énekelni támad kedvem, akár egy gyermeknek, és érzem is, hogy éppoly ártatlan a hangom, mintha óvónő tanított volna a gajdolásra.

Hanem ahogy a kanalaik csörtögésével mérgesíteni kezdenek, egyre inkább elvékonyodik, szinte már hasítja a levegőt visításom, igyekszem is magamból mindazt kiadni, ami az utóbbi napokban összegyülemlített itt, mindenféle törek meg ballangó, úgyhogy még székemre is föllépek, hogy jobban láthassák, amint az erőlködéstől elkékül a fejem, valószínűleg már csupán egy fergeteges nyávogás csak, amit hallatok, és nonsokára elkezdek fújni rájuk meg a mancsonnal baltázni, miként valami termetes kandúr, ha nem riasztanak meg, alighanem valami párna repül felém, de inkább egy vászonzacskó, teli a kovászoláskor használatos párral, mert nagyot osörren a fejem mellett a falon, ahogy oda csapódik — az biztos, hogy nem valami fogékonyak a művészetem iránt, vagy csupán a hangmagasságom ellenségei, mivel a Havasi Gyopárral szemközt ülő asztaltárs ki is rúgja alólam a székét: nagyon magasan hordhatja a seggét, ha ilyen hosszú a lába.

Azt képzelték talán, hogy jutnak valamire azzal, ha a sarokba vág-

Mert fölpattanva erősen öklözni kezdek, csépelek minden elébem kerülőt, nem mondom, a tüköket féltik is tőlem az áhítatosaik, és káromkodásom olyan, mintha belegázolnék a tányérjaikba, a sok bufli bohóca,

most megfizetek nekik, mert olyan ellenállhatatlan vagyok, mintha kandisznón lovagolnék, ezzel az indulattal védelmezem tőlük tehetségemet.

Oly rég éreztem már ilyen zabolátlan tolulást! Tyúkeszemre mondom, kitettem magamért!

Ajtajukat elérve már a markomban sejtettem a gyerekkocsi fogantyúját, s gondoltam, ismét nagy iramodás várhat rám, most árkon-bokron át, de csak ésen legyünk, ki ne borítsuk . . .

Am odakinn, az ajtó mellett, valószínűleg a jegyesem állt, különös volt ez az érzés, ily váratlanul és ekkorra munka után találni magamat szemközt vele, és én csak néztem föl rá, anélkül, hogy bármiféle üdvözlő szó eszembe jutott volna, néztem arcának sötét színű bőrét, s már tudtam, hogy ő az.

— De pípes vagy — mondtam neki, amikor kissé észre tértem és összeszedtem magamat.

— Púpos maga! — nyelvelt vissza, és egyből átfutott rajtam, hogy talán magáznom illene, de most már késő volt, inkább a szavai értelmét igyekeztem kivenni.

Hogy nekem, aki általában a más hátán vagyok púp, még magamnak is külön, független púpom lenne, amit ugyan nem tudtam elérni, talán azért, mert kezeim igen rövidek, de ha jegyesem mondja, bizonyára ott is van . . .

— Gúnyolódsz velem — kockáztattam meg mégis.

— Ahogy maga velem!

— Bizonyára nem értetted jól, amit mondtam.

— Nagyon is jól hallottam!

— Nem azt mondtam, hogy púpos vagy . . .

— Én meg épp azt mondtam!

Ekkorra azonban nagy lett a torlódás a ház ajtajában, úgyhogy jegyesemtől csak sebtében vehettem búcsút, s máris nyargalnom kellett a gyerekkocsival, de úgy, hogy széles félhatárnyi rést ütöttem vele a gyepet övező léckerítésen.

— Vigyázz, kimen a lukon a jószág! — kiáltoztak erre, féltve szédelgő libáikat meg vedlett tyúkjajaikat, és bakpulykájuk heves trutyogással helyeselt nekik. Ennyi egérutam volt.

Most pedig a gyerekkocsival a posta előtti téren, hogy tétlenségemmel ne keltsek akkora föltűnést, a kerékpárállvány körül, mintha ide láncolnám a kocsi kerekét, amíg befordulok az épület csarnokába, hogy valamelyik oszlopa mögött lesben álljak, szemmel tartsam a *poste restante* toláblakát, mindhiába, ha egyszer újabban már nem jön az én emberem, semmi közelebbit sem tudhatok meg már róla, akárcsak Károly leveléről meg az Ágyús vitézről, legalábbis tőle magától nem, majd ismét elhagyom az épületet, mert hátha sejt valamit leskelődéseimből, s ezt követően a gyerekkocsit magam előtt tolvá térek vissza, immár

kétszeresen is álcázva magam, és nyikorgatom csak egyre a rugózatát, s az ütemes ringástól szinte magam is elálmosodok.

Azonban csak egy elnyűtt, zsíros galléri szürke kabátos ember sodródik a közelembbe, s arra kér, töltsék ki neki egy űrlapot, elismervényt, pár szót mindössze, egy címezést kell csak ráírnom, csupa cirillika, legfölül a város neve, és úgy lefelé, orjoli származású orosz, rokonai élnek ott, de sohasem látta őket.

— Így van ez, Oleg Szergejevics — betűzöm ki a feladó nevét —, vagyis személyesen Oleg Szergejevicshez van szerencsém? — lököm arább kissé az útjában álló gyerekkocsit a lábammal.

— Igen, Oleg Szergejevics Vaszjukov, ahogy ott írja. Személyesen — és kezét nyújtja.

— Írnok — mondom —, írnok — és megfogom a kezét. — No, de írom is már.

— Mindent fordítva kell — igazít el a címzésen.

— Fordítva, fordítva — hagyom helyben.

— Ami ott lent van, itt fönt lesz.

— Fönt lesz, fönt lesz — és körmölök a csorgó tollú tollszárral, ak-szaméatosan, hosszan kiöltve a nyelvemet, de fél szemem állandóan a *poste restante* tolóablakán, Oleg Szergejevics pedig ringatja helyettem a gyerekkocsit, szerencsére nem lát bele, nem láthatja, hogy üres.

És akkor, hirtelen, amikor az Orjolra tettem föl a pontot, talán Orelt kellett volna írnom, nem tudom, valaki, akár egy árnyék a falon, odasiklott vagy -osont vagy -vetült a tolóablakhoz, aligha lehetett volna kézzel foghatónak mondani, de mindenképpen ott volt, láttam, s az utolsó betűt az űrlapon már hosszúra nyújtva iramodtam is feléje, amikor Vaszjukov megragadott a csontos kezével, s húzott vissza, nagy erőszakosan:

— Hát az írás? — kiáltotta —, mi lesz az én írásommal? Mi történjen itt?

— Megvan, itt van — nyomtam a kezébe —, de most egy pillanat türelmet kérnék...

— Hát a gyerek? Ugyan mihez kezdhetnék én egy gyerekkel? — nézett végig magán.

— Egy pillanat, és itt vagyok... Nem lesz semmi a gyerekkel. Nagyon csendes.

— Csört, csendes! Bögőmasina!

Felindultnak látszott, bizonyára attól tartott, hogy rásózok egy gyereket, bár én csak a gyerekkocsitól szerettem volna most már megszabadulni, és épp elég sok orosz-t láttam már gyerekkocsit tolni: abban tartották a dolgaikat. Én pedig nem léphetek oda most valakihez gyerekkocsit tolván.

Ezalatt viszont az árnyék, ahogy érkezett, úgy el is inalt vagy tova-

vonult, már csak a kifakuló szegélyét láttam a bejáratnál, ki is téptem magamat Oleg Szergejevics szorításából.

— Megállni! — kiáltott utánam. — Sztoj! — és ez olyan vészjóslóan hangzott! Végleg futnom kellett az elszalasztott árnyék után, hiszen hiába is magyarázkodtam volna neki, hanem inkább tenyeremet a tarkómra szorítottam, és hármásával ugráltam át a lépcsőket, a gyerek-kocsival itt már nem érhetett utol, hanem az árnyék is mintha nesztét vette volna valaminek, eliramodott előlem, vagy legföljebb beugrott valami pincelyukba, és most elégedetten pihegett a szénrakáson.

„Erősebb mérgeket igényelek én Vaszjukovnál” — fordult meg a fejemben —, „és jóval nagyobb tökfejeket Havasi Gyopárnál.” Úgy valahogy élek, akár a hajótörött, aki az elpusztult hajó faragott modelljének árnyékában horkol, amikor már nincs semmi több hozzáadnivalója, és micsoda kis nyomorúságos árnyékot vet az! Inkább titkos vagy sejtett menyasszonyom árnyékán kellene elidőznöm, már-már tompa gyöngyházzsínben megcsillanó ajkán ábrándoznom, habár így visszagondolva karcsú, hosszú nyaka magasan fölébem nyúlik, olyannyira, hogy feje természetéhez képest aprónak tűnik, akár a brontosaurusé, úgyhogy inkább a keblén merengek, meg ennek formásságával szinte ellentétben álló, meg-megrendülő rengeteg farán, végül is olyasvalami képem marad róla, akár valami megtermett pusztai futómadárról, ugartyúkról talán, hogy egészen ismeretlen előttem az életmódja.

Es a postai ténferegésekből is épp elegendem lett már, ezenkívül tartottam Vaszjukov kemény markától is, habár így utólag semmi okát sem láttam annak, hogy ellenséges legyen velem szemben, ebül szerzett gyermekkosimat adtam neki tovább mindössze — hogy ez rá nézve sértés volt-e, ma sem tudom, hiszen a címzést a legszebb kalligráfiával másoltam át arra a szelvényre, és most, íme, meghúzom magam, igyekszem legalább annyira tartózkodó és méltóságteljes lenni, akár az óegyiptomi Írnok ülőszobra azzal a nagy köldökével, csakhogy én sohasem leszek 4500 éves, érintve közben a különböző időszámítások kezdetének nullpontjait, inkább megmaradok egy tartós nullapontnál, úgy kapaszkodva meg benne, akár egy szétrúgott hordó abroncsában, bár kétlem, hogy az az ital mind engem illetett volna; nos, ily nagyfokú bennem az álszerénység, habár rémlik valami abból az időből, amikor nekiláttak kiverni a hordók fenekét, és mivel a csákóm már nem volt meg, az akkori formátlan sapkámot tartottam a bor sugarába, mintha egy hatalmas konstitúciójú nőstény állat vizeletét fognám föl, vagy kardléllet csaptak egy bivalybőrtömlőre? Mindenesetre inni kellett sebesen, mert közben hatalmasakat löktek rajtam, nem túrték torkoskodásomat, és bizonyára hamar le is részegedhettem: azt nevelték.

A pince homokja a kiömlő bortól hamarosan olyan lett, akár a folyami fövény, és ennek a folyamnak heveredhettem én a partjára, az aromás nyirkosságtól átfázott csontjaimban érezve meg a hajótörés egy

lehetséges, didergő változatát: ekkor már csönd volt, mindenki továván-szorgott a közelemből, vagy elvonszolták egymást, élettelen sarkukkal mély árkot húzva az átázott homokba, rólam azonban, valami hátrányos tulajdonságom miatt megsértődve, megfélekedeztek, meg alighanem kezdettől fogva ez is volt itt a viszonyulás; beevett közéjük a fene, és egyszeriben bomlasztani kezdtem azt a bejáródottságot, az egyetértésüknek már kialakított magas szintjét, vizzályt támasztottam közöttük akaratlanul is — többen egyértelműen nem tudtak elviselni, mint valami kétbalkezes szolgát, mások viszont türelemre intették őket, s ez valahányszor vitát szított közöttük, amit én pimasz képpel kifejezetten élveztem, és magam is egyik vagy másik párthoz álltam, magyarán, igyekeztem összeveszejteni őket, túljárni az eszükön, akár valami kísérte-teknek, mintha a feszült levegő lett volna az étető elemem, lényem ebben gyökerezett.

Am most a bortól, úgy tűnik, kijózanodtak, át ugyan nem láthatnak rajtam vagy az általuk sejtett sánta számításaimon, mert sohasem számítottam semmire, csupán annak látványára, ahogy a tehetetlen düh-től kiguvad fészkéből a szemük, s napokig úgy járnak-kelnek, akkora bennük az alkati nyomás.

Ha ellenlábasaim csoportjából valamelyikkel a szürke utcán szembe-találtam magam, messziről láttam, hogy tokájuk kivörösödve remegni kezd, és legszívesebben oldalba csapnák sánta kísérőjüket, ám a forma-ság miatt kénytelenek voltak úgy viselni magukat, akár a dióval tö-mött bakpulyka, amely az indulattól feji lebernyegeit mélyen leengedve mégis váltig mosolyog, pedig a járásán is látni, hogy mi fűti, vagy ha legalább kikelhetne hájas testéből és mély lélegzetet vehetne, úgy rám fújna, hogy hanyatt vágódnék a viharától.

Am én... Mint aki bentlakó az isten házában — — — —

Se kitérni, se kutya fasza... Ezerszer fölmerült bennem a kép, hogy szét fogják csapni a fejemet, vagy igen pontos lövéssel egy harmadik szemet is nyitnak a homlokomon, amely majd az időt tartja nyilván, hátul pedig leválkik a fejem teteje, és agyamtól lesz vérfolyásos a fal.

Ebből sem lett azonban semmi, hanem csupán némaságukkal óhajtot-ták kifejezni a rólam alkotott véleményüket e tisztességes emberek, a meghunyászkodásuk árán is ragaszkodtak férfiakhoz méltó egyenességük-höz: nem alakulhatott ki köztünk se szóváltás, se párbeszéd — nem vol-tunk cimboraságban.

Én csupán valahányszor meglöbentettem indulataik hullámát, amelyek különben nagyon is más ellen irányultak: erre csak a borospincében jöttem rá, fektemben bortócsába lógó lábbal, hogy itt valami harc és kártétel folyik, nem pusztá csínytevés, s engem mint bűnbakot hagy-tak hátra, hogy legyen valaki, akin a kárvallott kitöltheti haragját, ha-marjában úgysem tud máshoz kezdeni.

Kis, óvatlan és naiv lényemet kezdettől fogva áldozatnak szánták,

mint akinek az elenyészése egy órakondításnyi időbe sem telik, miközben haragos képpel néztek rám, azalatt tán a fenekükkel vigyorogtak, és sorsom fölött máris borzolódtott hátukon a kemény szálú szőr, nem is csoda: nem ismertek.

Egész életemben hihetetlen vonzódást éreztem a titkos járatokhoz, vargabetűkhöz, labirintusokhoz, kerülőutakhoz, mellébeszéléshez, tetetéshez, alakításhoz, a bőrből való kibújáshoz, hibák halmozásához, a más színben való föltűnéshez, köntőrfalazáshoz — egyszerűen a megfoghatatlansághoz, még gondolatban is aligha lehetett utolérni, netán elcsípni. Én valaminek csak mutatkoztam, de mindig amaz a másik voltam, aki hiányzott. Sohasem tudtam egyik szerepemet sem, és jó volt, ha megfeledeztem róla, vagy ha eszembe is jutott, rögtön elnevettem magamat, és máris szánalmasnak látszottam.

Most is szépen, eltámolyogtam helyemről, ahová odafektethettek, ment közben még sapkámért is lehajoltam, amelyet ugyanúgy átitatott és eláztatott a bor, akár a lábbelimet meg hasamon a köntösömet, pedig hűvös volt odakinn, alkonyati óra, leégett lassan az égaj, akár a gazdátlan kohó, én pedig éppannyira társtalan voltam, mint egész életem során, s ezért most társakat kellett fölhajtanom, ha már korábbi társaimnak nyoma veszett, még szerencse, hogy én megmaradtam, öntudatomnál vagy különbözőségemben, egyedülvalóságomban és különállásomban, akár egy lepecsételt edény, félő volt ugyanis, hogy előbb-utóbb a földhöz koccanok, s orrsövényem mögött majd megérezem akkor az arany csörrenését.

Valakik az utcán lovat szerettek volna patkolni, sürgős lehetett nekik, nagy füstfelhőt csapattak föl az állat patájáról, fogókkal futkároztak, meg a szájuk is tele volt patkószeggel, de aztán megint semmi, rohantak hűteni a patkót, akár a túlhevített szerencsét, és közben csak tüzeltek, zuhogtatták a fújtatót, pedig már majdnem besötétedett: ki látott már lámpafénynél lovat patkolni ily szóltanul, habár lehet, hogy több ló is volt, hát azokat most eloldhattam volna, hogy a kötőfékjükkel végighúzzak a patkolóbak körül dülleszkedő ülepükön, bőrrel fenekelt nadrágjukon.

Különben is elfoglaltaknak látszottak, kár lett volna rájuk vesztegetnem időmet, azt a drágát és kapatosat, eloldalogtam innen, és ott imbolyogtam a kelő holdvilág tányérja előtt, eszem ágában sem volt lóra ülni, inkább háztetőt nyergelek már, ha kell, épp oda is illenék.

Egy asszony fehér kötényben kifutott az utcára, és egy nevet kiáltott, és bár sehol senkit nem láttam, biztos voltam benne, hogy nem az én nevemet, majd kis idő múltán megismételte, és amikor elhaladtam mellette, láttam a szoknyaszegélye alól kilátszó két papucsának a fejét, és nem tudtam róluk levenni a szememet, olyan vastag talpúak voltak.

— Te! — szólt utánam, amikor néhány lépésnyire elhaladtam, és szinte a hónom alól néztem vissza a papucsára.

— Én-e? — álltam meg erre tétovázva, majd bizonytalanul hátrafordultam.

— Te, te! — erősítette meg, mint aki akarna valamit tőlem.

— Azt gondoltam, nem hozzám szolt — böktek meg a mellemet a mutatóujjammal.

— Dehogynem! — sürgetett a hangsúlyával, hogy menjek vissza.

— Jól van — és tettem néhány lépést, igyekeztem megállapodni szemközt a papucskok fejével.

— Alojz! — visított ekkor egy hatalmasat, fülsiketítőt, hogy szinte megtántorodtam tőle.

— Valami virágot szólongat? — kérdeztem erre, mert a név leginkább virágra emlékeztetett.

— Virágot ám! Mákvirágot! — jegyezte meg epésen, és utána engem mért végig, mintha bennem gyanítaná. — Mindig elbújdosik, bebújik a leghozzáférhetősebb helyekre, ember legyen a talpán, aki kipiszkálja... — Erre a hangra ugyan én már rég előugrottam volna, csak hogy ne halljam többször, de most nem énrólam volt szó, nem köröttem forgott a világ.

— És hogy én most majd kiszagolom a lyukát... — vettem föl incselkedve.

— Nektek, váltottaknak, ugyanarra a rugóra jár az eszetek. Bekötött szemmel is megtaláljátok egymást, akár a csillag a párját... Ha előhozod nekem, kapsz tőlem vacsorát!

— Jó, hogy említette a vacsorát. Különben megfeledkeztem volna róla. Hanem a fiú, mégis, milyen lehet? — igyekeztem útbaigazítást kapni, nehogy valami másik vakarcsot hozzak neki a vacsora fejében, és haragjában még megétessem.

— Egyből rá fogsz ismerni. Nagyjából olyan, mint te magad. — Megörültem ennek a hasonlatosságnak, hogy mégsem úgy csatangolok itt, mint valami vadidegen, és a hasonlóság mentesít is az épeszű viselkedés kötelezettsége alól.

— Nem fog bántani? Nem veszélyes?

— Nem törődik az mással, csak önmagával. Kerek képpel bámulja valahol a holdat, mintha az lenne a hazája, onnan érkezett volna... Olyan, akár a holdkóros.

— Nem akarnám megsérteni, de valamiképpen mindannyian a Holdból születünk — kezdtem volna okosítani.

— Ti, hülék, mind az utolsóig. Ez is választ el benneteket a rendesektől.

Nem volt vele tovább miről vitatkoznom, inkább elindultam megkeresni a „hülét”, akivel szemre valami hasonlóságban állhatok, és erre már magam is kíváncsi lettem.

Idegen helyeken, idegen udvarokon, ahol korábban sohasem járhattam, de az idegenség érzése kezdett lefoszlani rólam, ennyire jót tett

nekem a „hüle” meglétének eszméje, mintha máris összecseréltem volna magamat vele.

És mentem, magabiztosan, akként feszültem neki egy pajta hatalmas kapujának, mint aki már ismeri a nyitódását: váratlanul egészen otthonos lettem itt.

A pajta szemközi végéről hiányzott egy széles deszkaszál, s a tagas résen valóban átható holdvilág tűzött be, már-már engemet is vonzani kezdett, lábaltam is feléje derekasan a szinte friss szénában, majd négykézláb másztam, legszívesebben belefeküdtem volna, hogy aludjak egyet, meg a hasamat is nagyon hűteni kezdte a boráztatta köntösöm, hanem ekkor valóban megpillantottam a hülét, és már szólni akartam neki, nagyot kiáltani — Alojz! —, jutott eszembe a neve, de nem tettem, mert attól féltem, észére tér és egyetlen szökkenéssel kereket old a deszkaszál világító helyén, csak egy sziporkázó, foszforeszkáló sáv marad utána a már különben is delejeződőtt levegőben.

Égészen melléje másztam, a biztonság kedvéért a vállát is megragadtam, és csak akkor ordítottam rá:

— Alojz!

Gondoltam, megperdül erre, vagy legalábbis fültövön vág a meglepetéstől, tiltakozik és kapálózik, ám nem történt semmi sem, hangom békén elült, másodsorra meg már nehezemre esett volna kiáltani: üres lett a szám.

Meg tátva is maradt a meghökkenéstől, amikor láttam a boldogan nyáladzó képét, vagyis hogy oly nagy mértékben hasonlíthatok rá; el is engedtem nyomban a vállát, s inkább a füle után nyúltam, az nem tűnt annyira mocskosnak, habár megmarkolhattam volna még a haját is, ha nem tartok attól, hogy világos üstöke a kezemben marad, és akkor hogy számolok el vele az asszonyságnak, oda lesz menten a vacsorám. A hüle csak dödögött, miközben vonszoltam a fülénél fogva, esze ágában sem volt tiltakozni, mentünk szépen, akár két pokolból szalasztott árnyék.

En ekkorra szinte elfeledtem, hogy hová is kell mennünk, de ő tudta az utat, és miközben a fülét szorongattam, vezetett is, úgyhogy eljárássomat végül nagyon is ide nem illőnek találtam.

— Hé! — kiáltottam bele az ujjaim közt tartott fülébe —, nem szólsz semmit?

Hiába vártam, hogy majd szól, nem szólt, csak a szeme sarkából mosolygott rám a nyálas képével.

— Pfu, de rusnya vagy! — löktem el magamtól, azontúl néhány lépésnyire követtem, amíg csak meg nem állt a ház vagy a házuk ajtajában.

— Asszonyság! — zörgettem be —, itt van az a valakije! — és még keményebben zörgettem, ami Alojznak is megtetszett, s ő is dörömbölni kezdett, komoly ábrázattal, hanem a vigyor mégis ott volt az arcán

mint maszk, mimikri, mindentől való mentesítés. Sokat tanultam tőle futó ismeretségünk alatt.

— Ki az? — szolt ki sokára az asszony, akárha a pokolba kívánna bennünket, úgy kellett emlékeztetnem óhajára.

— A hüle!

— Alojz?

— Az, a hüle.

Azután vacsoráltam egy öreg konyhában, bár sejtettem, hogy ez valaminek csak a hátsó része lehet, a konyhaajtó meg a hátsó be- vagy kijárata, az asszonyság meg a szakácsnéja vagy mindenese, mert olyan futtában lerágott darabok kerültek elébem, hát ezek között válogathattam, elkerülve a fognyomokat, éles késsel sorra kimetszve és -vájva őket: tehetős lakomának volt ez a maradéka, mert hegyes női fogak nyomát is fölismertem a cafatokon.

A hüle a háttér félhomályába húzódott vissza, valami ülőfülkébe, mint valami fal alján fél szárnyával függeszkedő denevér, majd háttal felém elhevert a fülkében, míg az asszony barátságtalanul lökdösött elibém ezt-azt, s én teli szájjal figyeltem Alojzra, gombóctól kitömött pofával, az meg gátlástalanul kivette a micsodáját, és elbíbelődött vele, anélkül, hogy bármi szándéka lett volna, én meg csak nyújtogattam a nyakamat a csodálkozástól. Az asszonyság szándékosan hátat fordított neki, ügyet sem vetett rá.

Hogy ennek mekkora volt!

— Nemes veretű, irigylésre méltó darab — jegyeztem meg elismerően bólogatva.

— Meddig tűri még ezt az isten? — csattant rám az asszony. — Meddig tűri? Ki kell heréltetnem!

Gondolom, nem énrám célzott, de mindenesetre abbahagytam a gyöngelménckedést, máris köszöntem a vacsorát, mivel eszembe jutottak azok a bőrrel fenekelt ülepű kovácsok. Mi mindenhez nem érhetnek még azok! Összetévesztenek még ezzel az Alojzzal, és kiszóltanak a bőrömből... Ahogyan ez az asszony már-már összetévesztett...

— Nyugodjon meg — mondtam neki. — Nyugodjon meg! — sürgöttem.

(Folytatjuk)